

Чи необхідно отримання разової (індивідуальної) у разі застосування до сторін контракту (постачальника/покупця) спеціальної санкції - індивідуального режиму ліцензування ЗЕД?

ЗІР, категорія 207.04

Закон України від 16 квітня 1991 року № 959-ХІІ «Про зовнішньоекономічну діяльність» (далі – Закон) визначає ліцензію разову (індивідуальну) як разовий дозвіл, що має іменний характер і видається для здійснення кожної окремої операції конкретним суб'єктом ЗЕД на період не менший, ніж той, що є необхідним для здійснення експортної (імпортної) операції.

Стаття 4 Закону визначає «експорт та імпорт товарів, капіталів та робочої сили» одним із видів ЗЕД, а згідно зі ст. 1 Закону експорт (експорт товарів) – це продаж товарів українськими суб'єктами ЗЕД іноземним суб'єктам господарської діяльності (у тому числі з оплатою в негрошовій формі) з вивезенням або без вивезення цих товарів через митний кордон України, включаючи реекспорт товарів; імпорт (імпорт товарів) - це купівля (у тому числі з оплатою в негрошовій формі) українськими суб'єктами ЗЕД в іноземних суб'єктів господарської діяльності товарів з ввезенням або без ввезення цих товарів на територію України, включаючи купівлю товарів, призначених для власного споживання установами та організаціями України, розташованими за її межами.

Частиною третьою ст. 377 Господарського кодексу України від 16 січня 2003 року № 436-IV (далі – ГКУ) встановлено, що «загальні умови та порядок здійснення ЗЕД суб'єктами господарювання визначаються цим Кодексом, законом про зовнішньоекономічну діяльність та іншими нормативно-правовими актами».

Відповідно до ст. 378 ГКУ суб'єктами ЗЕД є суб'єкти господарювання, зазначені у пунктах 1, 2 частини другої статті 55 ГКУ, а саме:

1) господарські організації - юридичні особи, створені відповідно до Цивільного кодексу України, державні, комунальні та інші підприємства, створені відповідно до ГКУ, а також інші юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані в установленому законом порядку;

2) громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані відповідно до закону як підприємці.

При цьому зазначаємо, що за договором поставки одна сторона - постачальник зобов'язується передати (поставити) у зумовлені строки (строк) другій стороні - покупцеві товар (товари), а покупець зобов'язується прийняти вказаний товар (товари) і сплатити за нього певну грошову суму (частина перша статті 265 ГКУ), а також, що договором може бути передбачено відвантаження товарів вантажовідправником (виготовлювачем), що не є постачальником, та одержання товарів вантажоодержувачем, що не є покупцем, а також оплата товарів платником, що не є покупцем (частина шоста статті 267 ГКУ).

Враховуючи зазначене, ГКУ визначає сторонами договору поставки постачальника та покупця товару.

Положення про порядок видачі разових (індивідуальних) ліцензій затверджене наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України (далі-Мінекономрозвитку) від 17.04.2000 № 47, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 05.05.2000 за № 259/4480 (зі змінами, далі – Положення).

Положення визначає єдиний порядок видачі разових (індивідуальних) ліцензій суб'єктам ЗЕД у разі застосування до суб'єктів ЗЕД або до іноземних суб'єктів господарської діяльності спеціальної санкції, передбаченої ст. 37 Закону – індивідуального режиму ліцензування.

Також Положенням визначено, що:

- його дія поширюється на всіх суб'єктів ЗЕД та іноземних суб'єктів господарської діяльності, до яких застосовано індивідуальний режим ліцензування, незалежно від їхніх форм власності і місця їх реєстрації. Якщо міжнародним договором України встановлено інші правила, відмінні від передбачених цим Положенням, застосовуються правила міжнародного договору (п. 1.2);
- разова (індивідуальна) ліцензія є підставою для здійснення окремої зовнішньоекономічної операції суб'єктами ЗЕД, до яких застосована спеціальна санкція – індивідуальний режим ліцензування (п. 1.3), а також підставою для митного оформлення товарів та здійснення розрахункових операцій у ЗЕД суб'єктів ЗЕД, до яких застосовані спеціальні санкції (п. 1.5);
- окремою зовнішньоекономічною операцією є комплекс дій суб'єкта ЗЕД та іноземного суб'єкта господарської діяльності, що підпадає під визначення одного із видів ЗЕД, передбачених ст. 4 Закону, та включає в себе закінчену разову передачу товару (виконання робіт, надання послуг) та закінчені розрахунки (грошові, товарні та в інших формах) за цю разову передачу товару (виконання робіт, надання послуг) (п. 1.4).

Враховуючи зазначене, у разі застосування до сторін контракту (постачальника/покупця) спеціальної санкції – індивідуального режиму ліцензування ЗЕД для здійснення кожної окремої зовнішньоекономічної операції необхідне одержання разової (індивідуальної) ліцензії в установленому законодавством порядку, а також у випадку, якщо за договором до вантажовідправника або вантажоодержувача, до яких застосовано спеціальну санкцію - індивідуальний режим ліцензування ЗЕД, переходить право власності на товар, здійснюються розрахунки з такими суб'єктами за цю разову передачу товару, необхідне отримання разової (індивідуальної) ліцензії.

До відома. Ліцензії видаються у порядку, передбаченому статтею 16 Закону та Положенням. Право оформлення та видачі разових (індивідуальних) ліцензій відповідно до Положення має Мінекономрозвитку та уповноважені ним органи.